

Styrelsens yttrande nr 19

Motion nr Halland 2

Den odlingsbara jorden

Inkomna motioner

Från LRF Halland har inkommit en motion där frågan om användningen av jordbruksmark behandlas. Motionen tar upp vikten av att balansera miljömålen som omfattar till exempel bevarande av biologisk mångfald med att jordbruksmarken behöver utnyttjas i högre grad för att möta det kommande och ökande behovet av mat till en allt större världsbefolkning. LRF behöver enligt LRF Halland ett nytt sätt att angripa frågan om skyddet av jordbruksmark och yrkar att LRF ser över möjligheten att genomföra förändringar inom plan- och bygglagen med krav på att kommuner motiverar viktiga samhällsintressen, att LRF arbetar med att få ett liknande skydd för åkermarken som Danmark har, att LRF inleder ett samarbete med föreningen Den goda jorden i arbetet med översiktsplaner och opinionsbildning m m samt att LRF arbetar för att införa begreppet ”att hålla god jordbruksmark odlingsbar”.

Styrelsens redovisning

Frågan om behovet av ett ökat skydd för jordbruksmarken är ständigt aktuell och LRF har under många år arbetat med att uppmärksamma frågan och för ett starkare skydd i lagstiftningen. LRF har bland annat drivit frågan om att kunna peka ut jordbruksmark som riksintresse. Så sent som vid förra årets riksförbundsstämma beslutades bland annat att LRF ska arbeta vidare med att ge jordbruksmark ett starkare skydd i lagstiftningen och att göra en bred och öppen genomlysning av vilka lagändringar som bedöms lämpliga och politiskt möjliga och med denna analys som grund ta ett nytt grepp i frågan om åkermarkens skydd och redovisa denna vid riksförbundsstämman 2013.

Sedan förra årets stämma har frågan om jordbruksmarkens skydd uppmärksamats och behandlats i en rad olika sammanhang och styrelsen ser ett något ökat intresse för frågan i debatten, bland beslutsfattare och i media. Frågan om hur jordbruksmarken ska få ett bättre skydd är fortfarande under behandling i Miljömålsberedningen som under år 2013 arbetar med sin markstrategi. Regeringen uppdrog nyligen till Jordbruksverket att följa upp tillämpningen av bestämmelserna i miljöbalken som syftar till att skydda jordbruksmark. Verket ska också göra en internationell utblick för att se hur jordbruksmark värnas i andra länder. Utredningen är något som LRF länge har arbetat för att få till stånd och den kommer att utgöra ett viktigt underlag i LRFs och Miljömålsberedningens fortsatta arbete.

LRF har i syfte att följa upp stämmobeslutet om en bred och öppen genomlysning av frågan anlitat Lunds Tekniska högskola, som gjort en studie kring hur exploatering av åkermark kan begränsas. Arbetet blev klart i början av året och visar bland annat att dagens styrning i miljöbalken inte är tillräcklig och att möjligheten att peka ut jordbruksmark som riksintresse är ett starkt, men oflexibelt skydd som kan ha nega-

tiva konsekvenser för utvecklingen i vissa regioner. Studien har också granskat hur ekonomiska styrmedel som skydd för jordbruksmark fungerar. Sådana finns exempelvis i Tyskland, Tjeckien, Slovakien och Polen. Dessa styrmedel är utformade för att dämpa förhållandet att jordbruksmarken är undervärderad i exploateringssammanhang.

LRF har påbörjat analysen av vilka åtgärder – lagändringar och andra styrmedel – som kan anses vara lämpliga och politiskt möjliga att framföra i det kommande påverkansarbetet, som framför allt kommer att ske inom ramen för Miljömålsberedningen, men också genom kontakter med myndigheter och beslutsfattare samt opinionsbildning. LRFs arbete i beredningen har hittills genomförts med interna arbetsgrupper och genom att LRF deltar i olika referensgrupper med experter. LRF förutsätter att denna möjlighet kommer att finnas även under arbetet med markstrategin.

En fråga som LRF redan nu kan konstatera är viktig att ta upp är kraven på kommunernas planering enligt plan- och bygglagen. I motionen yrkas att kommunen på ett bättre sätt motiverar viktiga samhällsintressen, vilket är ett exempel på förändring som kan behöva göras i lagen. Styrelsen anser att denna fråga är viktig och att även andra förändringar i både plan- och bygglagen och miljöbalken kan behöva genomföras för att åstadkomma en verklig förändring i kommunernas syn på och hantering av jordbruksmark. Här hänvisar styrelsen även till redovisningen i yttrande nr 20 avseende de åtgärder som krävs för att säkra tillgången till biomassa.

Även om det framöver skulle införas en möjlighet att peka ut värdefull jordbruksmark som riksintresse kommer de viktigaste åtgärderna för att skydda merparten av jordbruksmarken att ske i den kommunala planeringen. Styrelsen delar motionärernas uppfattning att det behövs starkare styrning av den kommunala planeringen. Det är också viktigt att titta på vilka delar i det danska planeringssystemet som skulle kunna föras över till svenska förhållanden. Det är dock realistiskt att utgå ifrån att det måste ske inom ramen för det svenska kommunala planmonopolet.

Det är här på sin plats att understryka kommungruppernas oerhört viktiga roll när det gäller hur varje kommun uppmärksammar och värnar jordbruksmarken i sin planering. LRF arbetar därför även internt med frågan om ett starkare skydd för jordbruksmarken. Det sker bland annat genom ett pilotprojekt med några av LRFs kommungrupper. Grupperna har med hjälp av statistik på kommunnivå arbetat fram en tillväxtplan i vilken LRFs vision och mål för medlemmarnas verksamhet kopplas till kommunens framtidsplaner och behov. Planen syftar till att visa på de gröna näringarnas tillväxtmöjligheter och behov samt vad de kan bidra med i form av bland annat arbetstillfällen, samhällsekonomi och service. Frågan om medlemmarnas behov av bra jordbruksmark jämfört med kommunens planer är en naturlig del i en sådan plan. Arbetet med tillväxtplaner kommer att behandlas på den kommungruppskonferens som anordnas under hösten 2013.

Det har också tagits fram vägledningsmaterial för de kommungrupper och medlemmar som ska granska och lämna synpunkter på kommunens översiktsplan. Där ingår frågan om hur kommunen beaktar dagens och framtidens behov av jordbruksmark.

Även inom området offentlig upphandling aktualiseras frågan om tillgången till bra jordbruksmark för att kunna närproducera livsmedel.

När det handlar om samarbete anser styrelsen att LRF självklart ska söka de samarbeten som är till fördel för medlemmarna och för att nå så långt som möjligt i påverkansarbetet. De organisationer som LRF söker samarbete med är de som delar LRFs uppfattning i en fråga samt våra värderingar. Organisationen Den goda jorden är ett bra exempel på en organisation som delar LRFs målsättning i frågan om skyddet av jordbruksmark.

Arbetet med frågan om hur skyddet av jordbruksmarken kan stärkas har sin grund i att marken är en ändlig resurs som för alltid går förlorad om den exploateras. Vi vet att behovet av att skydda marken kommer att bli större med tiden och att dess värde som odlingsresurs kommer att öka. Idag värderas dock denna resurs alltför lågt. Målet med arbetet kan på ett bra sätt sammanfattas med begreppet ”att hålla god jordbruksmark odlingsbar”, varför styrelsen avser att använda detta i det fortsatta påverkansarbetet med frågan.

Styrelsen föreslår stämman besluta

- att med bifall till motionen uppdra åt riksförbundsstyrelsen att arbeta för att införa begreppet ”att hålla god jordbruksmark odlingsbar”,
- att motionen anses besvarad med vad riksförbundsstyrelsen anført vad gäller att se över möjligheten att genomföra förändringar inom plan- och bygglagen med krav på att kommuner motiverar viktiga samhällsintressen,
- att motionen anses besvarad med vad riksförbundsstyrelsen anført vad gäller att LRF arbetar med att få ett liknande skydd för åkermarken som Danmark har samt
- att motionen anses besvarad med vad riksförbundsstyrelsen anført vad gäller att inleda ett samarbete med föreningen Den goda jorden i arbetet med översiktsplaner och opinionsbildning m m.